

Kossuth Rádió, OXIGÉN – 2001. június 9.

Riporter: B. Fülöp Katalin

A Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége szakmai konferenciát rendezett a kármentesítés hazai lehetőségeiről. Ott hallottam, azt a találó megfogalmazást, hogy a leghatékonyabb kármentesítés a megelőzés. S ez eszembe jutott, amikor a héten Bócsán, a festégyárban, éppen a környezetvédelmi világnapon történt egy hatalmas robbanás. Egészen biztosan kerültek a levegőbe, a talajba és azon keresztül a vizekbe mérgező anyagok, még ha kis számban is. Megelőzhető lett volna ez a katasztrófa? Vajon létezik-e olyan technika vagy technológia, amellyel a kármentesítés a leggyorsabban elvégezhető? Bárczy Zoltán vegyészmérnökkel ezekről a kérdésekről beszélgettem.

Már a XXI. században vagyunk és olyan eszközöket, olyan technikákat használunk, amelyek még a XVIII.-XIX. századot idézik. Miért? A rosszul értelmezett költséghatékonyság miatt.

Milyen XXI. századi eszközök vannak most tarsolyban, amelyek azonnal bevethetők, illetve napjainkban már használatosak is, és célszerű lenne, ha nagyon sok kármentesítő egységnél ott lenne?

A veszélyes folyadékok ellen egyrészt rendkívül jó tömítő, dugaszoló anyagok is vannak, másrészt rendkívül szellemes, akár szódásszifon-patronnal működő felfújódó dugók, amelyek a csatornát elzárják, hogy aminek nem szabad belemennie, hát akkor csak a dugóig juthasson, és ott meg lehessen fogni.

Tehát ne szennyezzük a Dunát, Tiszát, az élő vizeinket a csatornán keresztül?

Még a csatornát se, mert a csatorna kitisztítása rettenetesen sok pénzbe kerül! Tovább kell látnunk az orrunknál. A kármentesítés nem azt jelenti, hogy megfogom azt a vegyszert, azt az olajat, ami kiömlött, és akkor ezzel a dolognak vége is van. Mert maga a kármentesítés, az arra való felkészülés is pénzt igényel, az elszennyezett területnek a rehabilitációja megint csak rengeteg munkát és pénzt emészt fel. Azt a rengeteg munkát és pénzt, amelyet ennek az összköltségnek akár egy ezrelékéből meg lehetne finanszírozni, és el lehetne kerülni. Ez a korszerű mérnöki szemléletnek része, vagy inkább alapja kell, hogy legyen. A korszerűség valamilyen szempontból mindig nagyobb hatékonyságot, nagyobb használati erőt jelent, ezek már most is megvannak. Az, hogy egy anyag hatékonyabb, azzal együtt jár, hogy gyorsabban és jobban meg tudja csinálni mindazt, ami a feladata. Ha kiömlik az olaj, vagy bármiféle vegyszer, az első és legfontosabb feladat körülzárni, megállítani, idegen szóval lokalizálni. Számolni kell a következő lépéssel is. Az az anyag, ami kiömlött, az gyakorlatilag elszennyeződött, az már hulladék, az már eredeti rendeltetésére értelmesen nem használható. Nem mindegy, hogy hogyan lesz hulladékká, hogy fölhígítjuk hússzor, ötvenszer, meg százszor annyi meddő anyaggal, homokkal, perlittel, egyebekkel. Avagy pedig az anyag tömegéhez képest töredéknyi mennyiségű, néhány, vagy legföljebb 10 % -nyi mennyiséggel megfogtam

azt, ami kiömlött. A veszendőbe ment anyaghoz képest ennyivel több az a hulladék, amelynek a sorsát intézni, és főként finanszírozni kell.

A bócsai festékgyárban is föl kellett volna erre a robbanásra készülni, tehát ott kellett volna olyan kármentesítő eszközökkel rendelkezniük, amelyek a katasztrófa bekövetkeztekor azonnal alkalmazhatók lettek volna?

Mindenütt, ahol bármiféle veszélyes vegyi anyaggal foglalkoznak, fel kell készülni. Ez a munkavédelmi törvényben is le van írva, ez az újabb környezetvédelemmel kapcsolatos törvényekben, kormány- és miniszteri rendeletekben is benne van. Igen, ezeket számba kell venni! Gyenge az az érvelés, hogy ezek az anyagok, eszközök rendkívül sokba kerülnek, ezekkel csak növeljük a termelési költségeket, és eredményül nem kapunk semmit.

Itt azokra a speciális eszközökre, tűzelfojtó paplanokra vagy olaj-, illetve vegyszerfelszívó anyagokra gondoljunk, amelyek azért az üzletekben kaphatók?

Ilyesmikre kell gondolni. Ezeknek ott kell lenniük kézközben a technológia felszereléseképpen. Hadd mondjak egy hasonlatot: A tűzoltókészülék is pénzbe kerül. Eddig nem hallottam egyetlen olyan főkönyvelőt sem, aki azt panaszkolta volna, hogy ott van a tűzoltókészülék, és rendeltetésszerűen 10 éve nem használták. Mert ha a tűzoltókészüléket rendeltetésszerűen használni kell, akkor tűz van! Akkor nagy baj van! És ha nincs tűzoltókészülék, akkor a tűz révén nagyságrendekkel, tehát tízszer, százszor esetleg ezerszer vagy még többször nagyobb a kár, mint amibe annak a készüléknek a beszerzése és fenntartása kerül. Ugyanez érvényes a felitató anyagokra is. Ott kell lenniük! Való igaz, hogy pénzbe kerülnek, de az is igaz, hogy ha előáll a helyzet, és föl kell használni, akkor a bekövetkező károknak ezrelékéből meg lehet úszni az egész kritikusként induló helyzetet. Ezt is mérlegelni kell!

Megfelelő-e ma a műszaki mentés Ön szerint?

Változtatni kell, elsősorban a szemléletünkön. Aki a bajt okozza, végül is mossa kezét. Lehet, hogy az ő anyaga, de hát nem ő idézte elő, neki semmi köze az egész eseményhez. Tehát finanszírozza az önkormányzat, finanszírozza az állami költségvetés: mindannyiunknak, az összes adófizető polgárnak és cégnek a zsebéből. A megoldás az lehetne, hogy ha a kármentesítés után a beavatkozó egység kiszámlázhatná a kivonulásának minden költségét annak, akinek érdekkörében, vagy akinek hibájából ez az egész költséghalmaz felmerült. Gyorsan megújulna a forrás, hiszen nem kellene az újabb esztendő költségvetésének jóváhagyásáig várni az elhasznált eszközök pótlásával.

Lenne pénz a XXI. századi eszközök és technológiák alkalmazására ebből a keretből?

Biztos, hogy lenne. De közös akarat kell ahhoz, hogy ilyen szabályozás, ilyen rendelkezés megszülessen, hogy tényleg érdemben segítsük azokat, akik helyettünk mennek a tűzbe – a szó szoros értelmében.